

Tulvariskien hallintasuunnitelmissa huomioon otettavat asiat 2. kierroksella

Koostanut Antti Parjanne, SYKE

Sisällys

Hallintasuunnitelmien päivittämisen periaatteet.....	1
Hallintasuunnitelmat 1. kierroksella.....	1
Suunnitelmissa huomioon otettavat uudet asiat 2. kierroksella.....	2
Yleiset suositukset:	5

Hallintasuunnitelmien päivittämisen periaatteet

2. kierroksella olemassa olevat hallintasuunnitelmat tarkistetaan. Merkitsevästi muuttuneet kohdat päivitetään. Suunnitelman alkuun laaditaan tiivis kuvaus suunnitelmaan tehdyistä muutoksista ja siitä mikä on muuttunut edellisestä kaudesta (esim. paineet, muutokset vesistöalueella). Erityistä huomiota keskitetään aiemmin esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen arviointiin ja tarvittaessa perusteluihin. Muun muassa uudet toimenpide-ehdotukset tuodaan erillisinä riittävän selkeästi esille. Tavoitteena on, että keskeisistä muutoksista saa hyvän käsityksen lukematta koko suunnitelmaa.

Hallintasuunnitelmien rakennetta voidaan halutessaan keventää, karsia prosessikuvausta ja siirtää epäolennaisempaa tietoa liitteiksi tai viittauksiksi referenssiteksteihin. Toisaalta tämä voi hoitua laatimalla tiivistelmä suunnitelmasta, jossa on esitetty myös siihen 1. kierroksen jälkeen tehdyt keskeiset muutokset sekä tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen kannalta tärkeimmät asiat. Erillisen tiivistelmän laatimista väestölle kannattaa harkita. 1. kierrokselle laadittua valtakunnallista hallintasuunnitelmarunkoa ei päivitetä tällä kierroksella. Samoin 1. kierroksella laadittua muistiota [Taustaohjeistus hallintasuunnitelmiin](#) ei ole päivitetty, mutta siinä esitetyt asiat on hyvä pitää mielessä.

2. kierrosta varten joitain toimenpiteiden ja tavoitteiden arviointiin liittyviä ohjeistuksia ja työkaluja on päivitetty ja tarkennettu. Niiden hyödyntämisen periaatteet sekä keskeiset tulokset on hyvä kuvata päivitettyissä suunnitelmissa. Tulvatietojärjestelmän Hallintasuunnitelmat –osion täysipainoinen hyödyntäminen suunnitelmia päivittäessä tehostaa työskentelyä. Järjestelmästä voidaan suoraan irrottaa esimerkiksi toimenpide-kohtaiset tiedot ja yhteenvedot suunnitelmiin.

Hallintasuunnitelmat 1. kierroksella

Suunnitelmista pyrittiin laatimaan koko vesistö- tai rannikkoalueen ja tulvien hallinnan kattavat yleistasoiset dokumentit. Tämä teki niistä laajoja. Suunnitelmat sekä yhteenveto kaikista 1. kierroksen hallintasuunnitelmista on julkaistu ymparisto.fi/tulvat –sivuilla.

Suunnitteluprosessin tarkkuustasoa pidettiin 1. kierroksella pääasiassa riittävän perusteellisena ja sopivana. 1. kierrokselta kerätyn palautteen perusteella suunnitelmat koettiin kuitenkin liian pitkiksi ja ne sisälsivät liikaa prosessikuvausta ([Tulvariskien hallinnan suunnittelun suuntaviivat vuoteen 2021](#)) Tekstiä voisi siirtää liitteeksi tai erillisiin taustadokumentteihin. EU-komission Suomen raportoituihin hallintasuunnitelmiin perustuvassa palautteessa tunnistettiin lisäksi joitain pieniä tarkennustarpeita.

Tavoitteiden määrittäystä pidettiin haasteellisena. Tulvariskikartat valmistuivat vasta alustavien tavoitteiden asettamisen jälkeen, joten alustavat tavoitteet perustuivat lähinnä tulvariskien alustavaan arviointiin.

Tavoitteen ymmärrettävyyttä ja kytkeytymistä olemassa olevaan tulvariskiiin sekä toimenpidevaihtoehtojen tarkasteluun nähtiin tarpeelliseksi selkeyttää. Suunnitelmissa tulisi esittää tavoite-toimenpidevastaavuustaulukko.

Hallintasuunnitelmien sisällön kannalta tärkein yksittäinen lopputulos lienee toimenpideyhteenvetotaulukko ja siinä esitetty priorisointi eli mitkä toimenpiteet ovat kaikkein tärkeimpiä tulvaryhmän päättämien tavoitteiden kannalta. Jotta toimenpide-ehdotusten tarpeellisuus ja priorisointi voidaan esittää lukijalle ymmärrettävästi, on tavoitteet perusteltava tarkemmin ja selkeämmin, toimenpiteiden vaikutukset jäsenneltävä tiivistä, kehitettävä selkeämmät kriteerit priorisoinnille sekä kehitettävä kustannushyötytarkastelua. Toimenpiteiden rahoitusmahdollisuudet tulisi kuvata tarkemmin.

Suunnitelmissa huomioon otettavat uudet asiat 2. kierroksella

Tulvariskilain (620/2010, 20§) mukaan tulvariskien hallintasuunnitelmat tarkistetaan tarpeellisin osin kuuden vuoden välein. Tarkistamisessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä laissa ja sen nojalla säädetään tulvariskien alustavan arvioinnin tekemisestä, merkittävien tulvariskialueiden nimeämisestä, tulvavaara- ja tulvariskikarttojen laatimisesta sekä tulvariskien hallintasuunnitelmien valmistelusta ja hyväksymisestä.

Tarkistetuissa tulvariskien hallintasuunnitelmissa esitettävät tiedot (VNA 659/2010)

1. Yhteenveto suunnitelmaan edellisen version julkaisemisen jälkeen tehdyistä muutoksista mukaan lukien tulvariskien hallinnasta annetun lain 20 §:ssä tarkoitetut tarkistukset.
2. Arvio siitä, miten tulvariskien hallinnan tavoitteiden saavuttamisessa ja niihin liittyvien toimenpiteiden toteuttamisessa on edistytty.
3. Yhteenveto edelliseen tulvariskien hallintasuunnitelmaan sisältyneistä toimenpiteistä, joita ei ole toteutettu, sekä selvitys toteuttamatta jäämisen syistä.
4. Kuvaus muista toimenpiteistä, jotka on toteutettu tulvariskien hallintasuunnitelman edellisen version julkaisemisen jälkeen.

Jatkossa suunnitelmia laadittaessa tulee ottaa paremmin huomioon niiden tavoite: toimenpide-ehdotukset vaikutuksineen ja toteutussuunnitelmineen. Tavoitteet ja toimenpiteet voi siirtää esitettäväksi suunnitelman alussa jos suunnitelman rakennetta muokataan päivityksen yhteydessä muutenkin. Toinen tai edellisen kanssa yhdessä toteutettava vaihtoehto on laatia suunnitelman tiivistelmä jossa esitettäisiin myös tehdyt muutokset.

Joistain kokonaisuuksista on 2. kierroksella käytettävissä valtakunnalliset referenssitekstit tai ohjeistukset joihin viitata, eli osittain suunnitelmia voidaan tiivistää.

Listaa mahdollisesti tiivistettävistä kohdista / kokonaisuuksista:

- 1) prosessikuvaus ([referenssiteksti](#))
- 2) alueen kuvaus (muut kuin tulvariskiiin vaikuttavat tekijät; alueen yleiskuvaus (esim. viittaukset muihin dokumentteihin / internet-sivuille)
- 3) alustavan arvioinnin valtakunnallinen kuvaus ([referenssiteksti](#)), kuitenkin tarve täydentää alueellisesti
- 4) Tavoitteiden kytkeytyminen toimenpiteisiin (viittaukset [tavoite-toimenpide -muistioon](#) ja [MMM tavoitemuistioon 2012](#))
- 5) Ilmastonmuutoksen vaikutukset ja tulvariskien kuvaus (viittaus [Suomen tulvariskit nyt ja tulevaisuudessa](#) –raporttiin sekä tulvariskikarttoihin ja [Ilmastonmuutoksen ja vesienhoidon huomioon ottaminen tulvariskien hallinnassa -ohjeistukseen](#)), kuitenkin tarve täydentää alueellisesti

- 6) Toimenpiteiden kokonaisvaltaisuuden ja resilienssi arviointi (ohjeistus saatavilla [tulvariskien hallinnan suunnittelun materiaalia –sivulta](#))
- 7) Kustannusten ja hyötyjen arviointi (päivitetty ohjeistus saatavilla [tulvariskien hallinnan suunnittelun materiaalia –sivulta](#))
- 8) Priorisointiohjeistus (mahdolliset poikkeavat periaatteet ja yhteenveto kuitenkin hyvä esittää varsinaisessa suunnitelmassa) (saatavilla [tulvariskien hallinnan suunnittelun materiaalia –sivulta](#))
- 9) tulvariskien ja niiden hallinnan huomioon ottaminen säädösten mukaisissa menettelyissä ([referenssiteksti](#))
- 10) yhteenveto kuulemispalautteesta (esim. viittaus alueelliselle internet-sivulle jossa ko. asiat kuvattu)
- 11) hallintasuunnitelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdat, tavoitteet ja valmistelu ([referenssiteksti](#))
- 12) toiminta tulvatilanteessa / operatiivinen toiminta (esim. viittaus alueelliselle internet-sivulle jossa ko. asiat kuvattu)

Referenssitekstit kootaan [tulvariskien hallinnan suunnittelun materiaalia](#) –sivulle. Dokumentteja päivitetään jatkossa tarpeen mukaan. Suunnitelmissa kannattaa siksi viitata ko. sivuun ja dokumentin nimeen, ei suoraan dokumentin linkkiin.

Ensimmäisistä hallintasuunnitelmista saatujen kokemusten ja palautteen perusteella on laadittu lista asioista tai kokonaisuuksista, joihin suunnitelmien päivittämisessä tulisi kiinnittää huomiota. Suurin osa taulukossa 1 esitetyistä asioista ei edellytä päivityksen osalta käytännössä muuta kuin tarkistuksen onko kyseinen asia mainittu vai ei. Tarvittaessa lisätään lyhyt lauseen tai kappaleen teksti (kuvaus tai perustelut). Osa taulukossa 1 esitetyistä asioista voi olla otettu riittävän tarkasti huomioon suurimmassa osassa 1. kierroksen suunnitelmia. Taulukon onkin tarkoitus toimia enemmän tarkistuslistana huomioon otettavista asioista kuin sisältövaatimuksena.

Taulukko 1. Suunnitelmien tarkistuksessa huomioon otettavat asiat. Asiat on jaettu karkeasti kokonaisuuksiin ja merkitty harmaaan sävyin merkityksen mukaan (mitä harmaampi pohjaväri, sen tärkeämpi ottaa huomioon ja kuvata suunnitelmassa). Näiden lisäksi suunnitelmissa tulee esittää laissa 620/2010 sekä asetuksessa 659/2010 mainitut asiat, jotka on kuvattu myös 1. kierroksella laaditussa [hallintasuunnitelmarungossa](#).

Asia	Lisätietoa tai viite	Esimerkkitekstiä tai kuvausta
Hulevesitulvariskien hallinnan vastuu	mainittu myös https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Tulvariskien_hallinta/Tulvariskien_hallinnan_suunnittelu/Tulvariskien_hallinnan_suunnittelun_materiaalia# > Tulvariskien hallinnan suunnittelu.pdf:ssä (prosessikuvaus viitteeksi suunnitelmiin)	Maininta, että hulevesitulvariskien hallinta on kuntien vastuulla eikä niitä käsitellä vesistön/rannikon hallintasuunnitelmassa ellei hulevesitulvilla ole suoraa kytkentää merkittävyyden perusteena olevaan tulvatilanteeseen. Myös maininta ettei alueelta ole laadittu hulevesitulvariskien hallintasuunnitelmia, mutta karkea hulevesitulvakarta osittain (miltä alueilta ja mistä saatavilla kunnille).
Muut tulvariskialueet	-	Selkeyden vuoksi kaikissa suunnitelmissa voisi esittää muut tulvariskialueet kartalla. voisi mainita, että vastaavaa työtä tehdään niilläkin alueilla vaikka ei laadita hallintasuunnitelmia (mm. tulvakartat on)
Sidosryhmäyhteistyö		
Sidosryhmät		Kuvattava tarkemmin miksi mitkään ryhmät ovat mukana, miten tulvaryhmän ulkopuoliset ovat osallistuneet suunnitteluun. Viitteet tai kuvaus miten annetut kannanoto ovat vaikuttaneet. Sidosryhmistä paremmin suunnitteluun mukaan on toivottu luonnonsuojelu, kalastus, teollisuus. osallistamisen / konsultoinnin vaikutuksista lopulliseen suunnitelmaan voi tehdä suunnitelmiin tekstikuvauksen lisäksi (havainnollistavan) yhteenvetotaulukon (mitä muutoksia, mihin kohtaan).
Tulvakarttojen hyödyntäminen sidosryhmätyössä	www.ymparisto.fi/tulvakartat	Voisi kuvata tarkemmin miten karttoja hyödynnetty kuulemisessa ja yleisissä tapaamisissa suunnitelman valmistelun osana
Tavoitteet		

Tavoitteiden ja toimenpiteiden kytkentä	ohjeistus Tavoitteiden kytkentä tulvariskisiin ja toimenpiteisiin.pdf esim. SMART-tavoitetyökalu https://ilmastotyokalut.fi/files/2014/07/ILKKA_smart_tyokaluu.pdf	Toimenpiteiden yhteyteen kuvaus ovatko toimenpiteet riittäviä asetettuihin tavoitteisiin vastaamiseksi. Tavoite-toimenpidevastaavuustaulukko esitetään suunnitelmassa (yhteenvedon / priorisoinnin kuvauksen yhteydessä). Arvioitujen aikataulun tavoitteiden saavuttamiselle sekä tavoitteiden täsmennys esim. SMART-kriteerien mukaan.
Tulvien toistuvuuden vähentämisen tavoitteet		Riski (eli toistuvuus) huomioitu, mutta tulvavaaran muutokseen liittyviä tavoitteita tai toimenpiteiden vaikutus toistuvuuteen ei kuvattu. Hyvä perustella myös jos ei ole koettu järkeväksi tavoitteeksi
Toimenpiteiden kuvaus		
Toimenpiteiden vastuut	esim. tulvatietojärjestelmän toimenpideyhteenvedo	Toimenpiteiden vastuut esitetään suunnitelmassa, tarvittaessa erotellaan päävastuullinen muista vastuutahoista
Kustannusarviot ei-rakenteellisista ja jatkuvista toimenpiteistä	tulvatietojärjestelmän hallintasuunnitelmien toimenpiteet –osio sekä toimenpiteiden kustannushyötytarkastelu.pdf ja toimenpiteiden kustannushyötytarkastelutyökalu.xlsx https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Tulvariskien_hallinta/Tulvariskien_hallinnan_suunnittelu/Tulvariskien_hallinnan_suunnittelun_materiaalia#Toimenpiteet	Kustannusarviot (edes karkeat) sekä tiivis kuvaus miten ei-rakenteellisten ja jatkuvien toimenpiteiden kustannukset on arvioitu + viittaus ohjeistukseen
Toimenpiteiden priorisoinnin kuvaus	toimenpiteiden priorisointi.pdf https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Tulvariskien_hallinta/Tulvariskien_hallinnan_suunnittelu/Tulvariskien_hallinnan_suunnittelun_materiaalia#Toimenpiteet	Kriteerit, lyhyt kuvaus ja viittaus ohjeistukseen esitettävä suunnitelmassa
Ilmastokestävyyden arviointi	ClimVeturi –hankkeessa laaditut arviointitaulukot, yhteenvedot ja ohjeistus	Tiivis kuvaus ja viittaukset ohjeistukseen sekä Suomen tulvariskit nyt ja tulevaisuudessa -raporttiin
VHS-yhteensopivuuden arviointi	ClimVeturi –hankkeessa laaditut arviointitaulukot, yhteenvedot ja ohjeistus	Tiivis kuvaus ja viittaukset. Yhteensovittaminen vesienhoidon kanssa hyvä mainita useissa yhteyksissä.
Rahoituslähteet	kustannushyötytarkastelu.pdf https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Tulvariskien_hallinta/Tulvariskien_hallinnan_suunnittelun_materiaalia#Toimenpiteet (päivitetään)	Yksilöitävä rahoituslähteet toimenpiteiden toteuttamisen varmistamiseksi
Ilmastonmuutokseen liittyvät toimenpiteet	Erityisesti ilmastonmuutokseen sopeutumista edistäviä toimia on kuvattu ilmastolakia toimeenpanevassa kansallisessa ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategiassa 2022 :ssa jossa tulvat on otettu huomioon yhtenä ilmiönä muiden joukossa. Ilmastonmuutoksen hillintää toteutetaan osana kansallista ilmastopolitiikka . Lisäksi voi olla viittaus ilmasto-opas.fi	Kuvataan toimenpiteet sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisiksi että hillitsemiseksi. Lisätään suunnitelmiin viittaukset kansallisiin sopeutumisstrategioihin ja suunnitelmiin., esim. maininta että suunnitelmassa kuvattu toimenpiteet keskittyvät tulvariskien hallintaan. Yksittäisillä tulvariskien hallinnan toimenpiteillä on harvoin hallinnan kannalta niin merkittäviä vaikutuksia, että niitä tulisi erikseen ottaa huomioon.
Vihreä infra ja luontopohjaiset ratkaisut	Esimerkkejä toimenpiteistä yms. http://nwrn.eu/ , https://www.eea.europa.eu/publications/green-infrastructure-and-flood-management , TASAPELI-hanke	Kuvaus miten otettu huomioon tai perustelut jos ei toimenpiteenä. Luontopohjaiset ratkaisut hyvä mainita useissa yhteyksissä.
Tulvien kulkureitit	-	Kuvataan miten otettu huomioon toimenpiteissä tai perustelu jos ei ole tarpeen huomioida ko. alueella
Vesiliikenne	-	Kuvaus tai maininta että alueella ei ole vesiliikennettä tai satamatoimintoja. esim. "alueella ei ole kuin vähäisessä määrin virkistyskäytön vesiliikennettä"
Luonnonsuojeluun liittyvät toimenpiteet	-	win-win toimenpiteet voidaan kuvata hieman tarkemmin ja tarvittaessa esitetään priorisointiperustelut. Vaikutusten kuvaus luontoarvoihin, esim. Naturaan on yleisesti suunnitelmassa jo hyvää.
Vedenpidättäminen	-	Kuvaus miten otettu huomioon tai perustelut jos ei toimenpiteenä
Poisjätetyt toimenpiteet	-	Voisi olla hyvä kuvata lyhyesti mitä jätetty arvioinnin aikaan pois ja miksi
Tulvavakuutukset	https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Tulvariskien_hallinta/Tulvavahinkojen_korvaaminen	Maininta, että tulvaturva on saatavilla ja yleinen korvaustaso n. 1/50a tulvat
Tornionjoki: Rajat ylittävien investointien harkinta	-	

Yleiset suositukset:

- Suunnitelmien tarkistuksen perusteella merkitsevästi muuttuneet kohdat päivitetään.
- Otetaan huomioon VNA 659/2010 mainitut tarkistettavat tiedot
- Suunnitelman alkuun laaditaan tiivis kuvaus suunnitelmaan tehdyistä muutoksista ja siitä mikä on muuttunut edellisestä kaudesta.
 - Erityisesti aiemmin esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen arviointi.
 - Mahdollisesti käytettyjen uusien arviointimenetelmien vaikutukset.
- Osa 1. kierroksen suunnitelmien teksteistä voidaan siirtää liitteiksi tai referenssitekstiviittauksiksi.
- Varmistetaan, että taulukossa 1 esitetyt asiat on otettu suunnitelmassa huomioon.